

METK

Maaelu
Teadmuskeskus

Eesti maaelu tark vara

Heas seisundis muld – põllumehe parim (kliima)kindlustus

Kerttu Tammik

mullamissiooni
koordinaator

02.06.2026, Tartu

AKIS
Eesti põllumajanduse
teadmussiirde- ja
innovatsioonisüsteem

Miks mullast rääkida?

Euroopa põllumajandus seisab korraga silmitsi kolme suure muutusega:

- kliimarisiki kasv,
- sisendihindade volatiilsus,
- surve säilitada tootmisvõime väiksema keskkonnamõjuga.

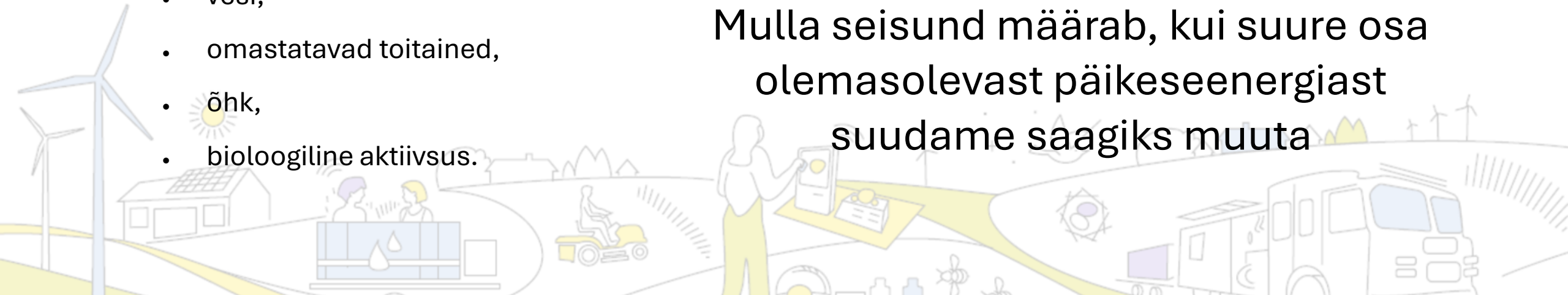

Põllumajandusliku tootmise alus

- vesi,
- omastatavad toitained,
- õhk,
- bioloogiline aktiivsus.

Mulla seisund määrab, kui suure osa
olemasolevast päikeseenergiast
suudame saagiks muuta

Euroopa põllumajanduse tugevused ja haavatavus

Põllumajanduse edulugu

- ✓ kõrgem saagikus
- ✓ suurem efektiivsus
- ✓ parem tootlikkus

Sõltuvus

- energiahinnad,
- geopoliitika,
- väetiseturg,
- rahvusvahelised tarneahelad

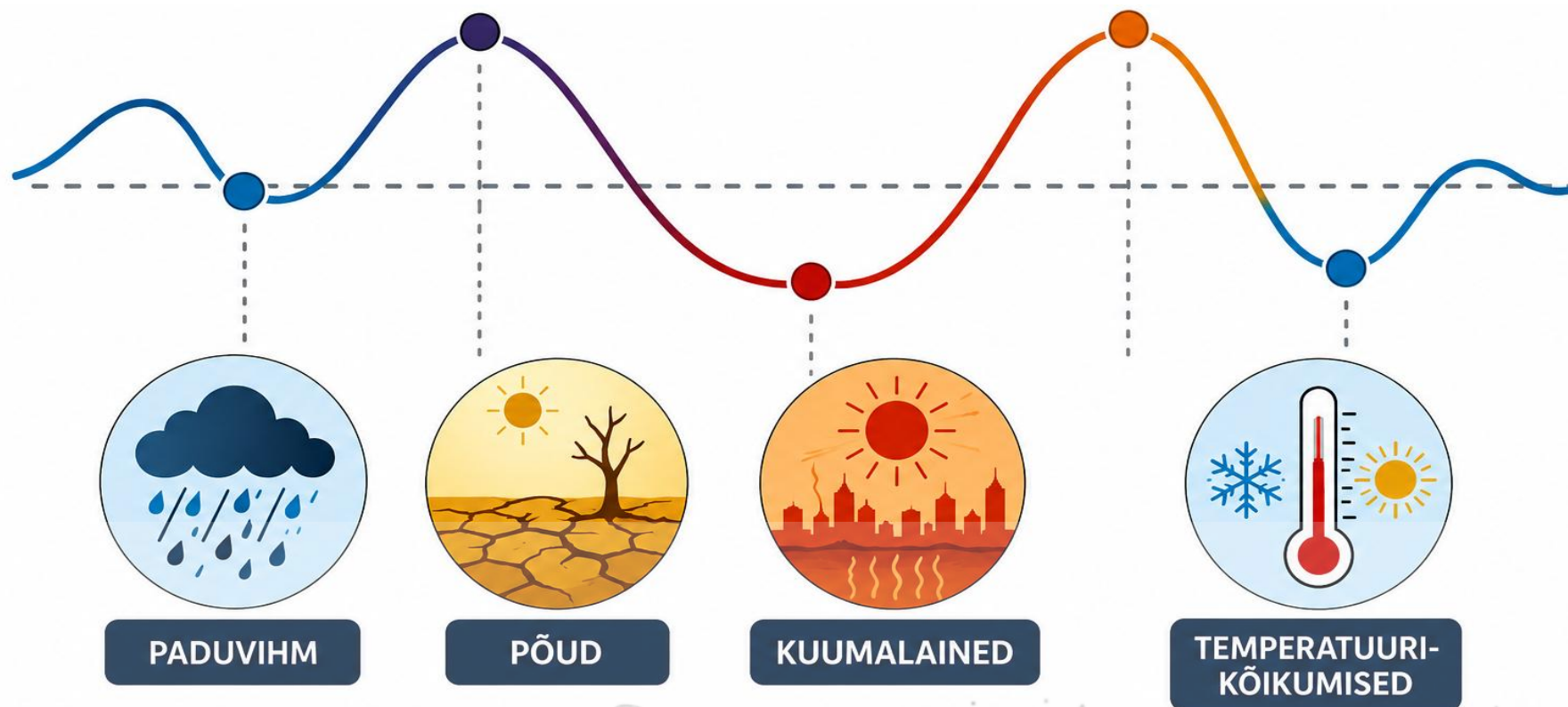
Kliimarisiki tähendus

Kliimamuutused ning looduse kadumine ja selle seisundi halvenemine mõjutavad majanduse toimimist. See tuleneb kaht liiki riskidest:

- füüsilised riskid, mis tulenevad kliimamuutustest, sealhulgas selliste ilmastikunähtuste nagu üleujutused, põud ja tormid sageduse ja tõsiduse suurenemisest; samuti riskid, mis on seotud ökosüsteemide hävimisega tolmeldavate putukate arvukuse languse ja metsade hävitamise tõttu;
- üleminekuriskid, mis tulenevad süsinikuneutraalsele majandusele üleminekust või loodusvarade kasutamist piiravatest regulatiivsetest muudatustest.

Kliimarisiki tähendus

Sama põld peab toime tulema nii liigniiskuse kui põuaga

Muld kui veemajanduse infrastruktuur

Kõrgem orgaanilise aine sisaldus parandab infiltratsiooni, veehoiuvõimet ja juurestiku arengut.

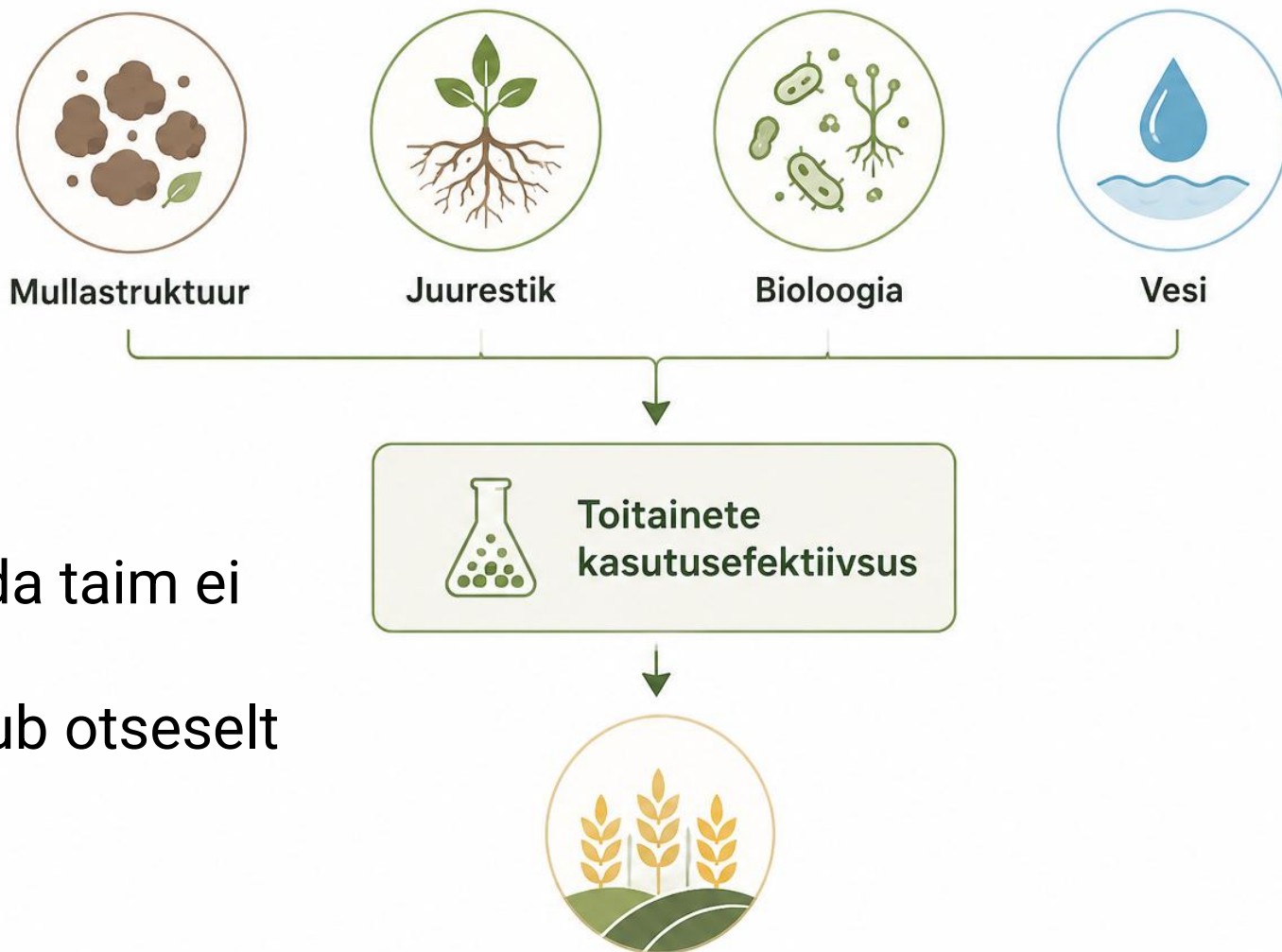
**+1% orgaanilist ainet mullas =
umbes 20 000–25 000 L rohkem vett/ha**

**Hea struktuuriga muld võib infiltreerida vett
10–20x kiiremini kui tihenenud muld**

Põua mõju sõltub sageli rohkem mullafunktsioonist kui sademete absoluutarvust.

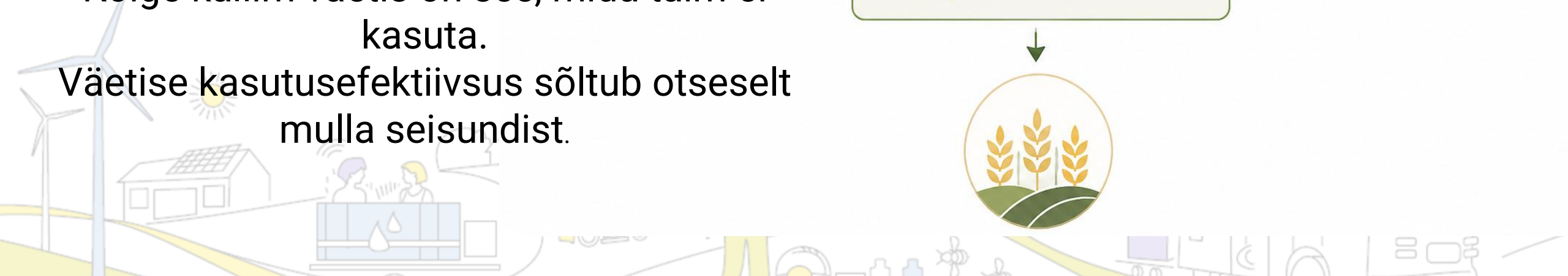

Väetise kasutusefektiivsus algab mullast

Kõige kallim väetis on see, mida taim ei kasuta.

Väetise kasutusefektiivsus sõltub otseselt mulla seisundist.

Väetise kasutusefektiivsus algab mullast

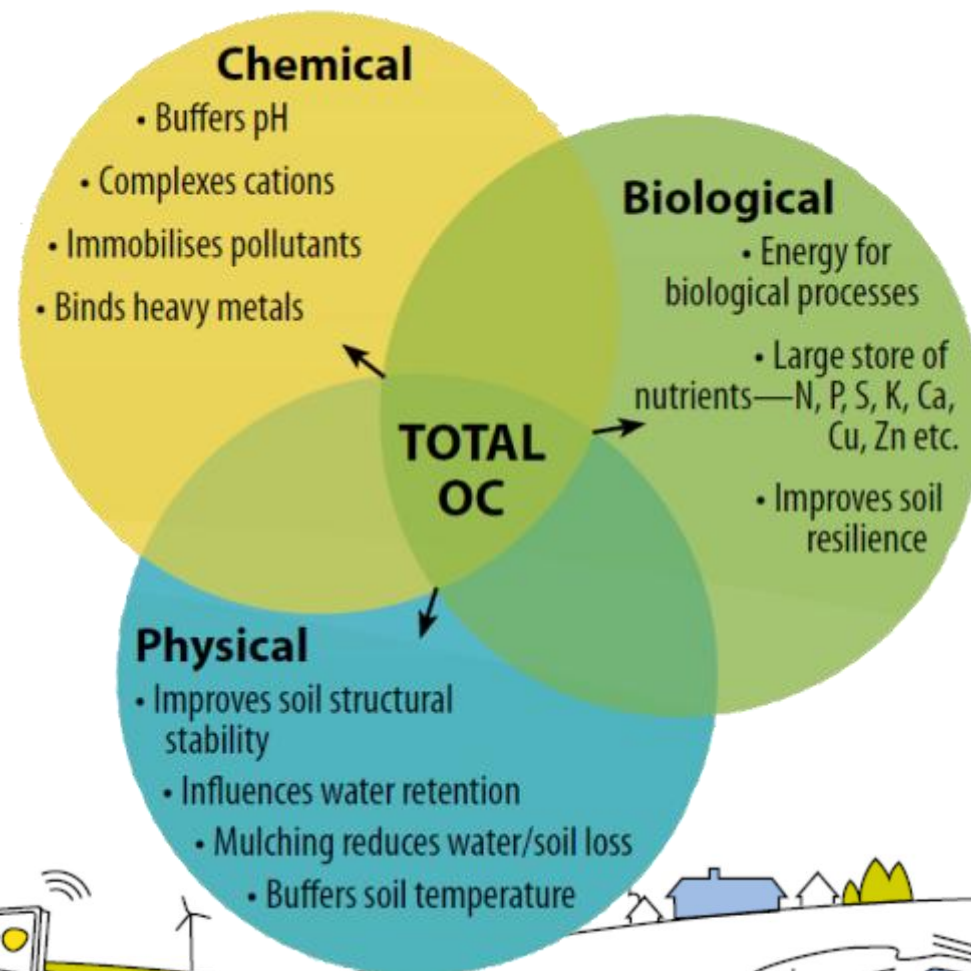
Lämmastik	Fosfor
Atmosfääris olemas	Kaevandata
Tugevalt seotud energiaga	Tugevalt seotud geoloogiaga
Võimalik bioloogiline sidumine	Ei ole võimalik asendada
Hind sõltub energiast	Saadavus sõltub varudest

Mulla orgaaniline aine kui tootmiskapitali näitaja

Orgaaniline aine täidab mullas mitut funktsiooni:

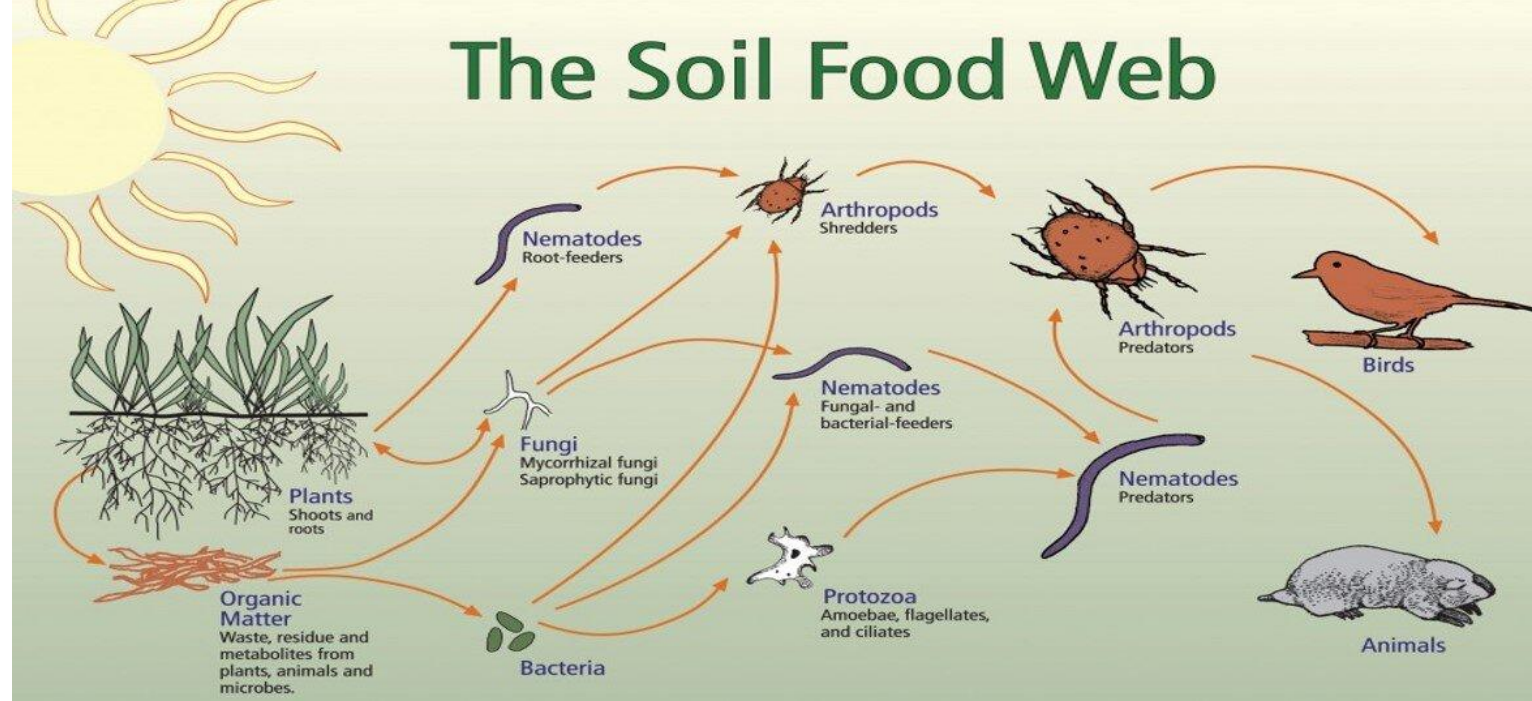
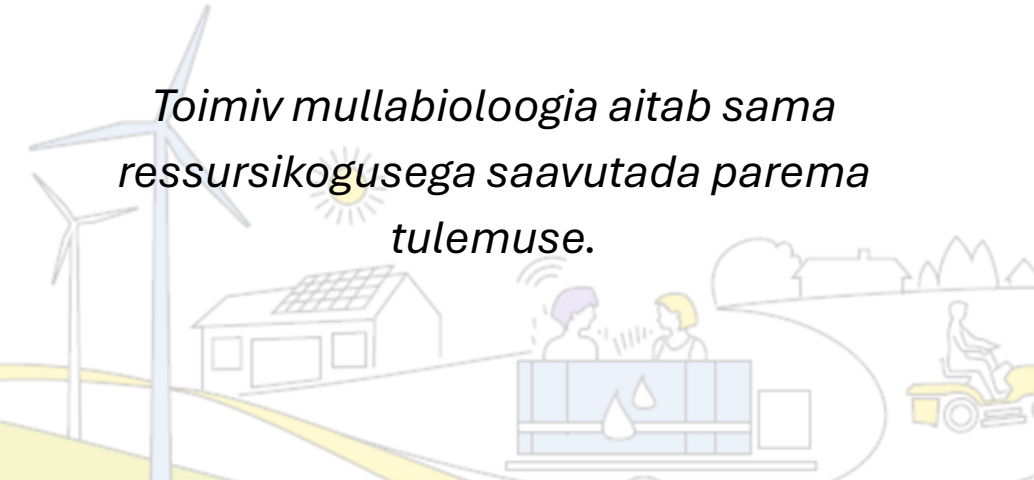
- vee sidumine,
- toitainete puhverdamine,
- agregaatide moodustamine,
- bioloogilise aktiivsuse toetamine

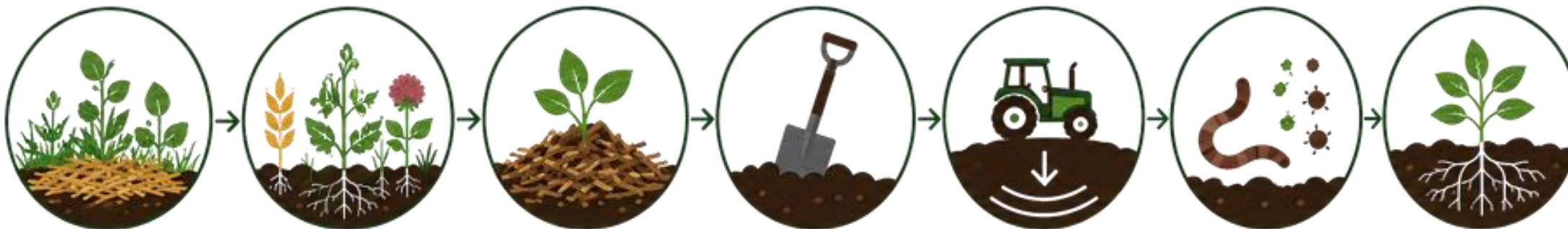
Mulla mikrobioloogia roll:

- toitainete mineraliseerimine
- struktuuri kujundamine,
- haigustekitajate allasurumine,
- süsiniku stabiliseerimine.

*Toimiv mullabioloogia aitab sama
ressursikogusega saavutada parema
tulemuse.*

Mida saab tootja mõjutada?

1

**HOIA MULDA
KAETUD**

Kasuta
vahekultuure,
allakülve,
multsi.

2

**MITMEKESISTA
KÜLVIKORDA**

Mitmekesised libliköelisi
sisaldavad pikad külvikorrad
koos segukülvide ning
vahekultuuridega.

3

TOIDA MULDA

Taga piisav
orgaanilise aine sisend
läbi taimejäänuste,
sõnniku, komposti.

4

**VÄHENDA
HÄIRIMIST**

Välidi liigset
narimist.
Säilita mulla
struktuuri.

5

**VÄLDI
TIHENEMIST**

Kasuta õigeid rehvirõhke.
Tööta ainult sobival
ajal ja tingimustel.

6

**TOETA
MULLAELUSTIKKU**

Säilita elurikkus mulas.
Välidi liigset keemilist
koormust.
Lase bioloogial töötada.

7

ANNA AEGA

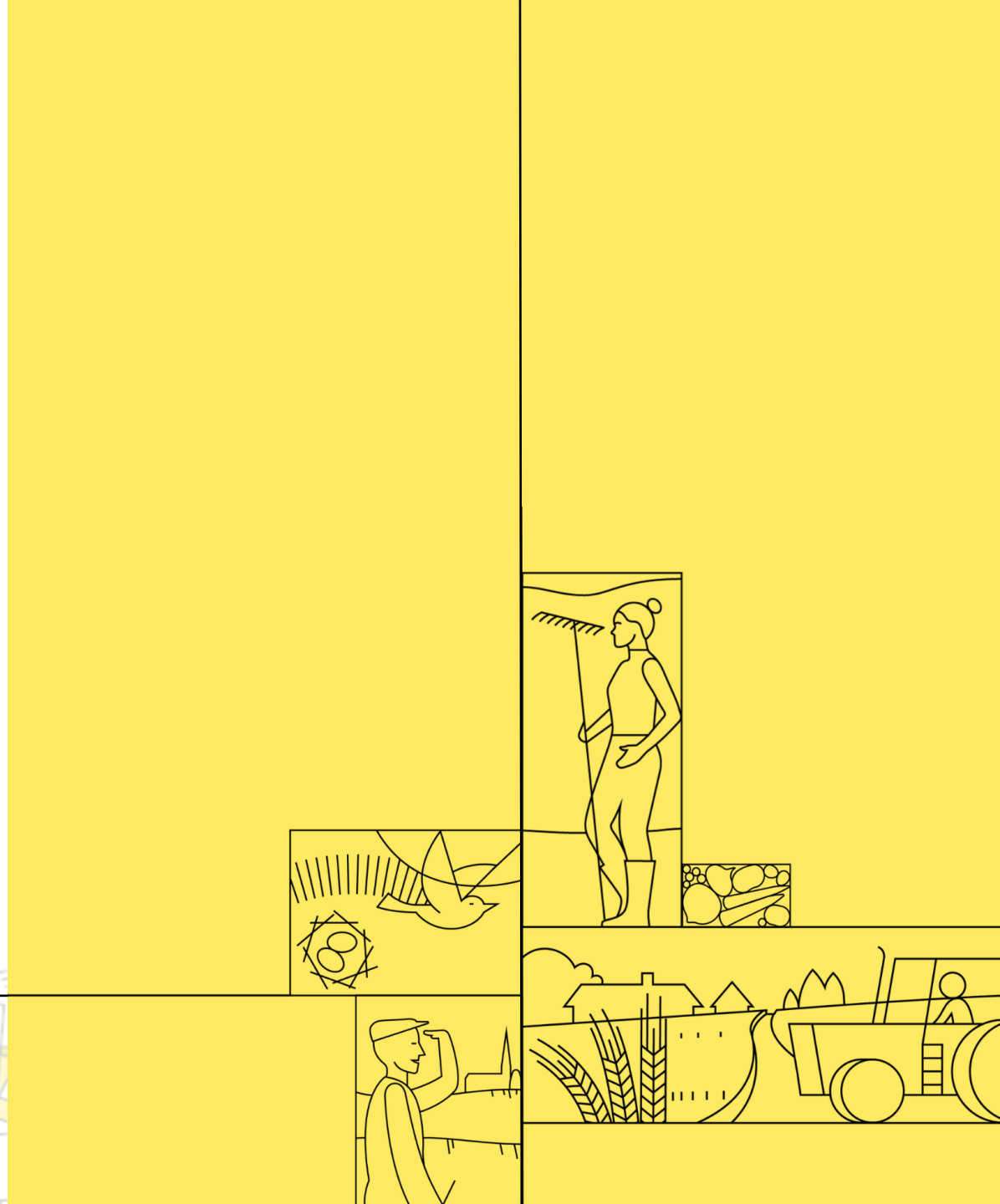
Paranemine võtab
aega.
Järjepidevus loob
tulemused.

Mida mõõta?

Tulevikus muutuvad järjest olulisemaks ka näitajad, mis kirjeldavad süsteemi vastupidavust:

- vee infiltratsioon,
- orgaanilise aine dünaamika,
- juurestiku areng,
- toitainete kasutusefektiivsus,
- mullabioloogiline aktiivsus,
- sisendisõltuvus.

Mulla seisund määrab
üha enam
tootmissüsteemi võime
tulla toime kliima-,
energia- ja tururiskidega.

